

Přirážky farní, dávky církevní a náboženské příspěvky.**I. Církev katolická.**

Historický vývoj katolických církevních dávek a příspěvků byl vylíčen ve čl. »Majetek církevní,« kdež bylo k tomu poukázáno, že již ve starších dobách byly zapravovány dávky k účelům církevním, a to buď dobrovolné: oběťmi, dary a sbírkami, buď povinné: placením desátků.

Dle dnešního stavu jednak církevního práva obyčejového, jednak rakouského státního práva církevního dělí se církevní příspěvky na 4 kategorie:

a) Dobrovolné dary: Tyto jsou při zvláštních příležitostech obvykle a jsou věnovány buď určitému církevnímu účelu, určitému kostelu neb konečně určitým církevním funkcionářům z určitých zvláštních příčin. K dobrovolným dávkám náleží především petrský halíř (denarius St. Petri). Dle učení katolické církve přísluší papeži právo požadovati pro církevní účely dávky a to jak od kněžstva tak i od laiků. Ve středověku byl v některých zemích petrský halíř obligatní daní, kterouž bylo platiti na den sv. Petra a Pavla dne 29. června. Halíř petrský byl nejprv zaveden v 8. století v Anglii, aby z něho byla v Římě udržována škola pro anglické duchovní a náhrobky sv. Petra a Pavla. Tato dávka byla v 15. století všude jako povinná zrušena, tak že od té doby byl petrský halíř jen jako dobrovolný dar papeži sbírán a měl tak s původním haléřem Petrovým jen společné jméno. Při určitých příležitostech dosáhly ještě v posledních dobách sbírky petrského haléře značné sumy; v letech 1861—1869 obnášel petrský halíř průměrem 9 milionů franků ročně; v roce 1877 za padesátiletého biskupského jubilea Pia IX. dosáhl výše 16¹/₂ milionů franků.

Vedle svatopetrského haléře jsou dnes obvykle již jen *servitia communia*, dávky to, které bývají zapravovány u příležitosti osazení biskupských stolic, dále pak poplatky za udělení *pallia* a taxy za udělení dispensí.

b) Stálé a periodické dávky: Takovými jeví se býti přirážky farní. Pokud totiž není o potřeby některé farní obce postaráno vlastním jejím jměním neb jinými pohotově jsoucími prostředky, jest ke krytí jich vypsati rozvržení přirážky na příslušníky farní obce (§ 36 z. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.). Zákonem ze dne 31. prosince 1894 č. 7 ř. z. z roku 1895 byly k § 36 vydány doplňující ustanovení ohledně krytí potřeb katolických farních obcí, které v podstatě vrcholí v těchto bodech: K placení farních přirážek, jež mají býti vypsány dle § 36 zák. ze dne 7. května 1874 mají býti vedle údů farních obcí ještě přibráni:

α) přespolní, t. j. katolíci téhož obřadu, nebydlící ve farním okrese (okresu duchovní správy);

β) právnické osoby, společnosti a družstva, které dle svých stanov neslouží výhradně neb převahou účelům jiných vyznání neb jiného obřadu; osoby v odst. *α)* i *β)* jmenované s podmínkou, že jim je předepsána pozemková neb domovní daň z nemovitostí ležících ve farním okrese (okresu duchovní správy), neb nalézá-li se ve farním okrese stanoviště závodu a správa jich podniku, nebo mají-li v něm zaměstnání, z něhož jim je předepsána daň výdělková neb daň z příjmů v berniční obci, jejíž obvod úplně neb částečně spadá do okrese farního. Měřítkem povinnosti k těmto při-

rážkám při dani pozemkové neb domovní jest státní daň z realit, ležících v obvodu farním, při budovách dočasně od daně osvobozených, daň domovní a domovní daň třídní, dosud nesplatná. Ohledně daně výdělkové jest z pravidla celý v dotyčné berniční obci osobě přirážkou povinné předepsaný obnos daní i s mimořádnou přirážkou měřítkem přirážky. Při právnických osobách, společnostech a družstvech má býti však přec jen onen díl označených daní připočten, který odpovídá poměru katolického obyvatelstva dotyčného obřadu, jehož potřeby přirážkami mají býti kryty, ku všemu obyvatelstvu berniční obce.

Při výpočtu přirážek v sídle osoby k poplatkům povinné nesmí býti více připočítávány obnosy daní, které ve smyslu tohoto zákona v jiných farních okresech (okresech duchovní správy) rozvržení dávek za základ sloužití mají.

Má-li některá z výše označených ať fysických ať právnických osob z titulu patronatu přispěti k účelům farní konkurence, odpadá pro ni povinnost k placení přirážek dle měřítka předcházejících ustanovení vymezených, jestliže jsou tyto stejny neb menší, než příspěvek patronátní. Je-li však přirážka větší, než příspěvek patronátní, má býti vedle onoho patronátního příspěvku zapraven jen onen nedostávající se obnos, o který přirážky onen příspěvek převyšují. Bližší ustanovení prováděcí jakož i rozřešení otázky, zdali vůbec a pokud mohou býti údové farní obce, kteří náležejí ke kostelu filialnímu, zvláště tehdy, je-li při něm zvláštní duchovní správce ustanoven, osvobození od povinnosti přispívati ke kostelu a faře mateřské, vše to jest zůstaveno zákonodárství zemskému.

Farní přirážky jest tedy podle toho rozvrhnouti na jednotlivé údy farní obce dle měřítka přímých daní, které jsou jim z jich realit, živností neb jiných příjmů předepsány v obvodě farní obce (nál. spr. s. dv. ze dne 21. dubna 1887, sb. »Budwinski«, XI., 3494). Obec místní — spadá-li v jedno s obvodem obce farní — má sice přirážky farní vybírati a rozvrhovati; leč nemůže býti zavázána k tomu, aby takové příspěvky obci farní zálohou poskytovala (nál. spr. s. dv. ze dne 18. září 1879, sb. »Budwinski« III., s. 556). Přirážky farní mohou býti vybírány ke krytí výloh na stavbu kostela, na zařízení kostelní, jakož i na zřízení neb rozšíření konfesijního hřbitova (viz Hřbitovy a rozh. spr. s. dv. ze dne 3. března 1880 č. 780). Jestliže však ke katolickému kostelu není přifařena celá obec farní, nýbrž jen určitá její část, může býti zapravení nákladu na zřízení a udržování budov k tomuto kostelu příslušných opět jen od této části žádáno (rozh. spr. s. dv. ze dne 28. června 1879 č. 524).

Nehledě k ustanovení § 1 nahoře cit. zák. ze dne 31. prosince 1894, nelze se vůbec osobě právnické dovolávati důvodu osvobodovacího, jež předpokládá čl. 9. zák. ze dne 25. května 1868 č. 49 ř. z., že totiž příslušníci jednoho chrámu k příspěvkům na bohoslužební účely jiného kostela z pravidla nemohou býti nuceni — již proto ne, poněvadž osoba právnická nikdy nemůže příslušna býti k jiné náboženské společnosti (roz. spr. s. dv. ze dne 20. listopadu 1883 sb. »Budwinski« VII. 1891).

c) *Mimořádné dávky a úkony*: Sem náležejí zvlášť konkurenční příspěvky farních obcí ku stavbám kostelů, úkony naturalní jako služby dovozní a přípravní atd. (Viz články: Konkurence při stavbách církevních a Patronat.)

d) Jako taxy vybírané poplatky, které se vyžadují za určitá církevní úřední jednání; sem náleží poplatky štolní (viz čl. Poplatky štolní).

K dobytí dávek a jiných plnění pro účely církevní, které jsou uloženy příslušníkům církví se souhlasem vlády, povoluje se politická exekuce (§ 23 zák. ze dne 7. května 1874 a § 3 cís. nař. z 20. dubna 1854 ř. z. č. 96).

II. Církev evangelická.

Evangelická farní obec má právo žádati placení příspěvků na podporu svého chrámu a v případě nutnosti právo dožádati se k dobytí příspěvků zemskou správou schválených pomoci světských úřadů (§ 22 ev. církevní ústavy ze dne 15. prosince 1891 ř. z. č. 4). Passivní volební právo v obci mají jen ti, kdož příspěvky své aspoň za obě poslední leta pravidelně zapravili. Obecnímu zastupitelstvu jest vyhrazeno stanoviti ke krytí církevních potřeb nutné platy cestou rozvržení přirážky na celou obec; výkaz přirážek na jednotlivé údy obce rozvržený má býti po 14 dnů veřejně vyložen (§§ 23 a 66). Pro potřeby seniorátu a podporu chudých obcí, jakož i vdov a sirotek po farářích a učitelích může senioratní shromáždění se usnésti dvoutřetinovou většinou hlasů o přirážkách pro jednotlivé obce. K provedení tohoto usnesení jest nutno schválení jeho vrchní církevní radou a má-li býti docíleno, aby tyto přirážky byly exekucí dobyvatelny, i schválení zemské správy (§ 91).

III. Církev řecko-východní.

Duchovní regulační plán pro Bukovinu (dv. dek. ze dne 29. dubna 1786 č. 2484) určuje v § 19, že má býti stanoven řád štolní, aby každý věděl, kolik jest povinen svému duchovnímu správci zapraviti a aby bylo na jisto postaveno, co náleží faráři (§ 19).

Z § 59 vyplývá, že mají býti farní kostely, nemají-li samy dostatečného jmění, dle místních poměrů udržovány kostelními patrony, po případě obcí.

Každé požadování odměn nebo přijetí odměny za svátosti udělené nemocnému ať pod jménem »zpovědného« neb peněžní či naturalní odměny za vyučování ve víře, jakož i sbírky almužen se strany světských duchovních jsou zakázány (§ 69). Přes to však jest odevzdání almužen v podobě mešních stipendií, v podobě základního jmění obětního na pobožnosti k uctění něčí památky a na služby zádušní a v podobě dobrovolných darů dovoleno (ostatně viz čl. Poplatky štolní jakož i čl. Matice náboženská).

IV. Židovská společnost náboženská.

Platy k účelům bohoslužby, zvláště dávky a poplatky, mohou býti uloženy jen způsobem stanoveným ve statutech a ne nad výši tam určené maximalní výměry. Při schvalování ustanovení stanov sem spadajících mají státní úřady patřičný ohled bráti na zájmy veřejné a zvláště na nároky státní správy finanční. Ostatně jest státním úřadům volno odvolati své schválení dotýčných ustanovení stanov, jakmile další trvání těchto platů jest státu na újmu; v tomto případě má býti náboženská obec vyzvána, aby navrhla změnu svých stanov.

Pokud by se v jednotlivých případech dalo dokázati, že ke krytí nevyhnutelných výjimečných nákladů náboženské příspěvky ani ostatní pohotově jsoucí prostředky nedostačují, může býti státními úřady pro dobu mimořádné potřeby dovoleno vyměřiti platy nad výši stanovami za maxi-

malní stanovenou. Každé jednání proti zákonu nebo stanovám při vypisování a vybírání platů náboženských mají státní úřady trestati; v trestní rozsudek má býti pojato i vyměření náhrady.

K dobytí vypsanych dávek poskytuje se politická exekuce (§§ 19—22 zák. ze dne 21. března 1890 č. 57 ř. z.). Stanovy každé židovské obce náboženské mají obsahovati ustanovení o způsobu dobývání prostředků pro hospodářské potřeby náboženské obce nutných a to ustanovení s podrobným označením přirážek, jež mají býti uloženy a s vymezením maximální jich výše, jakož i označením způsobu jich rozvržení (§ 28 k č. 7. cit. z.). Náboženské dávky, které jsou vybírány židovskými náboženskými obcemi, jsou dvojího druhu a to: stálé, které každoročně ve formě náboženského příspěvku (náb. dávky) mezi členy židovské obce dle jich daní majetkových a výdělkových neb daní z příjmů, zvláštní, k tomu zvolenou poplatkovou komisí jsou vyměřovány a rozvrhovány a občasně resp. nestálé poplatky, které se musí zapravovati za ohlášky, oddávky, náboženský rozvod, pohřbení atd.

V. Ohledně náboženských příspěvků všech ostatních zákonem uznaných náboženských společností platí §§ 6 a 14 zák. z 20. května 1874 ř. z. č. 63. § 6 nařizuje, že způsob opatření prostředků nutných pro hospodářské potřeby má býti stanoven ve stanovách.

K dobytí dávek se státním svolením vypsanych a dobytí příjmů a poplatků příslušejících náboženským služebníkům poskytuje se státní pomoc (viz čl. Matice náboženská).

Přirážky obecní.

I. Pojem.

Obec má právo požadovati za účelem krytí vydání, která příjmy z obecního majetku převyšují, přirážky ku přímým daním a ku dani potravní, ona může se usnésti i na vybírání jiných dávek; všechny tyto dávky neb přirážky nazývají se obecními přirážkami.

Ríšské zákonodárství (zákon ze dne 5. března 1862 č. ř. z. 18 čl. XV) stanovilo pouze všeobecné zásady ohledně obecních přirážek; provedení jich zůstaveno bylo vzhledem k tomu, že zákonodárství ve věcech obecních vyhraženo jest §§ 11 a 12 z. z. st. ze dne 21. prosince 1867 z. 141 č. ř. zemským sněmům, zákonodárství zemskému.

II. Druhy.

Rozeznáváme následující druhy obecních přirážek:

1. Přirážky ku daním přímým a ku dani potravní.

a) Pravidelně rozvrhnou se přirážky ku daním přímým na všechny v obci rozepsané daně tohoto druhu bez rozdílu, je-li osoba k dani povinná členem obce nebo ne. Obecní přirážka rozvrhne se na všechny druhy daní stejnoměrně. Není-li zvláštní úmluvy mezi místními obcemi, rozdělí se přirážky ku přímým daním v celém obvodu obecním dle stejné míry. Obecní přirážky mohou však naproti tomu jen jednotlivým místním obcím uloženy býti a sice potud, pokud slouží zájmům této místní obce. Podobně mají nésti náklad zřízení, která slouží pouze určitým třídám neb jednotlivcům, pouze tyto osoby.

Osvobození od státní daně nemá dle § 3 zák. ze dne 25. března 1880 č. ř. z. za následek osvobození od jiných veřejných břemen; obec může tudíž vybírati přirážky k domovní činžovní dani i tam, kde tato není předepsána. Za základ pro výměru obecních přirážek bře se výpočet daní